

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	15 december 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2021-1907	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	8243EA34	DOORKIESNUMMER	030-2589111
UW BRIEF VAN	18 oktober 2021	FAX	030-2589112
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Locatie plangebied 3: Ruimtelijk raamwerk 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen 5: Toegankelijk foerageergebied das 6: Voorgestelde maatregelen 7: Aanvullende voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Sortie 16 te Soesterberg

Op 18 oktober 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Ecogroen B.V. namens Provincie Utrecht afdeling LLO, voor de locatie Sortie 16 te Soesterberg (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2021-1907.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹:

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden of vangen van de hazelworm, de levendbarende hagedis, de ringslang en de kommavlinder;
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de eekhoorn, de hazelworm, de levendbarende hagedis, de kommavlinder en de das;
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.34, eerste lid, van de wet, voor zover dit betreft het uitzetten van dieren van de hazelworm, de levendbarende hagedis en de ringslang,

voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 oktober 2027.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op de bouw van een woonwijk in het gebied van Sortie 16 te Soesterberg. Het plangebied heeft een oppervlakte van ongeveer 6,55 hectare en omvat een bosgebied gemengd met open structuren. In de zuidoostelijke hoek staat een vrijstaande woning. De woning behoudt de huidige functie en valt niet binnen het plangebied. De locatie van het plangebied is weergegeven in bijlage 2. Er zijn voornemens op de locatie een

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

woonwijk met ongeveer 150-200 woningen te realiseren met verschillende woningtypen. Het ruimtelijk raamwerk is weergegeven in bijlage 3. Er zullen bomen gekapt worden ter plaatse van de bouwlocaties en geplande infrastructuur. Vervolgens wordt het terrein bouwrijp gemaakt. Hierbij vindt grondverzet plaats ten behoeve van funderingen, worden kabels- en leidingen aangelegd en wordt de hoofdinfrastructuur ingericht. Groenstroken en bomen die volgens het ontwerp niet verwijderd hoeven te worden blijven hierbij intact. Na het bouwrijp maken van het terrein vindt de woningbouw plaats. Ook in deze fase worden (fijnmazige) kabels- en leidingen aangelegd. Vervolgens wordt het terrein ingericht met straatverhardingen, parkeerplaatsen, rasters, groenvoorzieningen, straatmeubilair en straatverlichting.

U vraagt ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a van de wet voor wat betreft de hazelworm (*Anguis fragilis*), de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), de ringslang (*Natrix helvetica*) en de kommavlinder (*Hesperia comma*). Verder vraagt u ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet voor wat betreft de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*), de hazelworm (*Anguis fragilis*), de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*), de ringslang (*Natrix helvetica*), de kommavlinder (*Hesperia comma*) en de das (*Meles meles*). Tot slot vraagt u ontheffing van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.34, eerste lid, aanhef en onder a van de wet voor wat betreft de hazelworm (*Anguis fragilis*), de levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) en de ringslang (*Natrix helvetica*) voor de periode van 1 oktober 2022 tot en met 1 oktober 2027.

III. Procedure

Op 1 april 2022, 10 juni 2022, 15 juli 2022 en 24 november 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld. Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Dit betekent dat wij direct een definitief besluit nemen op de aanvraag.

IV. Toetsingskader

De hazelworm, de levendbarende hagedis, de ringslang, de kommavlinder, de eekhoorn en de das zijn beschermd op grond van artikel 3.10 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de hazelworm, de levendbarende hagedis, de ringslang, de kommavlinder, de eekhoorn en de das in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Locatie

"De voorgenomen werkzaamheden zijn locatie gebonden. De aan de orde zijnde woonwijk is gebonden aan deze specifieke locatie, als gevolg van grondposities die voortkomen uit het rood- groenbeleid en het integraal gebiedsprogramma. De woonwijk Sortie 16 is onderdeel van de afspraken in het kader van Hart van de Heuvelrug-Vliegbasis Soesterberg.

De Utrechtse Heuvelrug is Nederlands op één na grootste aaneengesloten natuurgebied. Het dreigde verregaand te versnipperen door bebouwing en wegen. De provincie Utrecht, gemeenten Zeist en Soest en het Utrechts Landschap roepen sinds 2004 die versnippering een halt toe met het gebiedsprogramma Hart van de Heuvelrug.

Gedachte bij Hart van de Heuvelrug is de 'uitruil' van groene en rode gebieden met als het doel het creëren van grote aaneengesloten groene gebieden/groene (ecologische) verbindingen en clustering van rode ontwikkelingen. Door de aanleg van ecoducten en de realisatie van natuur is een aaneengesloten natuurgebied ontstaan van ruim 700 hectare. Door bebouwing en natuur te herschikken is er ruimte ontstaan voor wonen, werken, recreatie, natuur en zorg. Binnen dit programma worden ruim 25 projecten uitgevoerd die variëren van nieuwe natuur tot woningbouw, van ecoducten tot duurzame bedrijventerreinen. Doel is de ruimtelijke kwaliteit en de belevingswaarde van de Heuvelrug te versterken. De afspraken gaan uit van een balans van groene en rode hectares én van een balans in kosten en opbrengsten. Een groot deel van deze projecten is inmiddels gerealiseerd.

In het gebiedsprogramma heeft een afweging plaatsgevonden ten aanzien van de locatie van beoogde ontwikkelingen zoals hiervoor beschreven, waaronder de woningbouw ter plaatse van Sortie 16. De Provincie Utrecht is projecttrekker van zowel de woonwijk Sortie 16, de noordelijk gelegen woonwijk Vliegbasis Soesterberg evenals Kamp van Zeist. De

meest recente afspraken hierover zijn vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug uit 2015 en de Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis Soesterberg (2015). Bij de locatiekeuze van Sortie 16 is getracht om aan te sluiten bij bestaande bebouwing en infrastructuur (zoals het bedrijventerrein Soesterberg en woonwagencentrum Beukbergen) en de kwetsbare natuur en ecologische corridors in de omgeving te ontzien. In de fase dat de plannen zijn gemaakt was het projectgebied nog een kale zandgroeve, later een monotoon productiebos. In de loop van jaren zijn hier in afwachting van de bouwontwikkeling de natuurwaarden toegenomen.

Alternatieve locaties voor woningbouw zijn in de omgeving niet beschikbaar omdat de provincie hier geen grondpositie heeft of omdat deze niet binnen het beleid passen. Een mogelijk alternatieve locatie die nog wel eens genoemd wordt betreft de locatie Kamp van Zeist. Echter, in de Streekplan-uitwerking Hart van de Heuvelrug II (2007) is de keuze gemaakt voor de vergroening van Kamp van Zeist. De ecologische waarden en potenties van Hart van de Heuvelrug worden beperkt door de over het gehele gebied verspreide bebouwing en verharding. Door de plannen voor de vergroening uit te voeren ontstaat er een groot ecologisch voordeel en worden de natuurgebieden ten zuiden van de A28 versterkt. Ook kan het vergroende Kamp van Zeist benut worden voor extensief dag-recreatief medegebruik. De vergroening biedt goede kansen om overblijfselen van de militaire historie te herstellen en beter leefbaar te maken. Daarbij komt dat de locatie Kamp van Zeist niet geschikt is voor woningbouw. Het betreffende deel van Kamp van Zeist valt buiten de rode contour en ligt binnen het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Beide contouren zijn vastgelegd in de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie 2013/2018. Dit zijn logische contouren, de A28 vormt een logische barrière tussen stedelijk gebied en natuur

Inrichting

Bij het plan voor ontwikkeling van Sortie 16 is een Beeldkwaliteitsplan opgesteld. De aanwezige ecologische waarden en aangetroffen (beschermde) soorten in het plangebied hebben de basis gevormd voor de definitieve invulling van dit plan en zijn mede sturend geweest voor de verschillende locatiekeuzes binnen het ontwerp. Gekozen is om de bebouwing zoveel mogelijk aan te leggen in de delen met de minste natuurwaarden en om bekende natuurwaarden in het ontwerp te behouden en te versterken, om zo de negatieve effecten op de meest kwetsbare terreindelen te beperken. Zo blijft in het ontwerp het centrale deel (natuurlijk hart), waar reptielen (levendbarende hagedis, hazelworm en ringslang) en kommavolinder leven, behouden en worden er inrichtingsmaatregelen getroffen om de kwaliteit van het leefgebied voor deze soorten te verbeteren. Deze zone kan in de toekomst blijven functioneren als vliegroute voor vleermuizen door de gemaakte ontwerpkeuzes. Ook worden er zones ingericht waar de das zich vrij kan bewegen: omheinde zones met dekking rond de burcht en corridors naar foerageergebied. Bij de keuze van het plantassortiment wordt rekening gehouden met verblijf- en foeragemogelijkheden voor de eekhoorn. Bij de ontwerpkeuze is al nadrukkelijk gelet op ruimtelijke kwaliteit, ecologische waarden en soort-specifieke inrichtingseisen. Natuur krijgt voorrang. Daarom is een alternatieve inrichting van het terrein niet gunstiger voor de beschermde natuurwaarden in het plangebied.

Werkwijze

De werkwijze bij de aanleg van de woonwijk is ook zo veel mogelijk afgestemd op de kritische periodes van de daadwerkelijk aangetroffen of mogelijke aanwezige (beschermde) soorten en broedvogels. Door middel van mitigerende en compenserende maatregelen voorafgaand aan en tijdens de uitvoering wordt schade aan individuen tot een minimum beperkt. Een andere inrichting of werkwijze heeft derhalve geen meerwaarde voor de aanwezige beschermde soorten.

Planning

In de planning van de werkzaamheden is rekening gehouden met kwetsbare perioden van in het plangebied aanwezige soorten. Zo vinden kapwerkzaamheden plaats buiten de kwetsbare broedperiode van vogels en buiten de voortplantings- en rustperioden van eekhoorns. Het vooraf wegvangen van reptielen vindt plaats buiten de kwetsbare winterrust- en voortplantingsperioden. Daarnaast worden werkzaamheden bij daglicht uitgevoerd om versturende effecten op nachtdieren, zoals de das, tot een minimum te beperken. Hierdoor wordt een alternatieve planning niet zinvol geacht."

Beoordeling van alternatieven

Locatie

Uit uw onderbouwing blijkt dat het bouwen van de woningen op een andere locatie geen andere bevredigende oplossing is. Vanwege het ontsnipperingsprogramma is dit project locatie gebonden. Verder sluit de locatie aan bij bestaande bebouwing en infrastructuur. Hoewel op de locatie hazelwormen, levendbarende hagedissen, ringslangen, kommavolinders, eekhoorns en dassen aanwezig zijn, worden voldoende maatregelen genomen om negatieve effecten op deze soort zoveel mogelijk te beperken (zie *Mitigerende en compenserende maatregelen*).

Inrichting

Uit uw onderbouwing blijkt dat de woonwijk zodanig wordt ingericht dat de belangrijkste natuurwaarden behouden blijven. Er is geen alternatieve inrichting waarbij minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt.

Werkwijze en planning

Uit uw aanvraag blijkt dat er geen alternatieve planning of werkwijze is waarbij minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. Er wordt voldoende rekening gehouden met de meest kwetsbare perioden van de soorten en mitigerende maatregelen genomen om negatieve effecten op de soorten zoveel mogelijk te voorkomen.

Conclusie ten aanzien van alternatieven

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten, zoals is vastgelegd in de wet. Voor de hazelworm, de levendbarende hagedis, de ringslang, de kommavlinder, de eekhoorn en de das heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in artikel 3.10, tweede lid, aanhef en onder a, van de wet: "in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde". In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U geeft hierover het volgende aan:

"De ruimtelijke ontwikkeling van plangebied Sortie 16 tot woningbouwlocatie komt voort uit de behoefte aan woningen in deze regio. De relevante woningmarkt (woonregio) voor de gemeente Zeist is de sub-regio Utrecht. De regionale behoefte is nader onderbouwd in de Omgevingsvisie provincie Utrecht en de Interim Omgevingsverordening provincie Utrecht. Hieruit blijkt dat de druk op de woningmarkt in de regio Utrecht hoog is en voorlopig ook hoog blijft. Uit de Omgevingsvisie provincie Utrecht blijkt dat door het toenemend aantal huishoudens tot 2050, 147.000 tot 177.000 extra woningen nodig zijn om aan de volledige behoefte te voldoen. Met andere woorden, er is sprake van een actuele (regionale) behoefte die aan de ruimtelijke ontwikkeling ten grondslag ligt."

Uit de Gebiedsvisie Sortie 16 van 1 september 2020 blijkt dat het doel is om circa 170 woningen te realiseren, waarvan tussen 20 – 30% sociale huur en tussen 20 – 30% middeldure woningen. In de Omgevingsvisie Provincie Utrecht van 10 maart 2021 blijkt de ambitie om in 2040 iedereen die in de provincie Utrecht wil wonen, kan beschikken over een passende woning, wat betekent dat er onder andere voldoende aanbod aan woningen in het sociale en middeldure segment beschikbaar moet zijn. Daarnaast blijkt uit dit rapport dat het nodig is om tot 2040 in provincie Utrecht nog ongeveer 165.000 woningen te bouwen. Er blijkt daarom inderdaad een regionale behoefte aan woningen te bestaan. Op basis van de regionale behoefte aan woningen is de bouw van circa 170 woningen binnen het plangebied substantieel te noemen voor de invulling van de woning behoefte.

Conclusie ten aanzien van het belang

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde. In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

c) Ecologische beoordeling

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

Das

De das is aangetroffen binnen het plangebied. Er is een dassenburcht vastgesteld aan de zuidzijde van het plangebied, een vluchtpijp aan de noordzijde en een vluchtpijp aan de zuidoostzijde van het plangebied. De locaties van de burcht en vluchtpijpen zijn weergegeven in bijlage 4. De vluchtpijp aan de noordzijde is in gebruik door een vos en wordt niet bezocht of onderhouden door de das. Echter kan een foeragerende das bij nood deze vluchtpijp gebruiken en kan de vluchtpijp in de toekomst weer gebruikt worden, waardoor deze vluchtpijp ook wordt beoordeeld als beschermde rustplaats. De vluchtpijp aan de zuidoostzijde wordt meermaals geïnspecteerd en onderhouden door de das wat aangeeft dat deze vluchtpijp actief gebruikt wordt.

De burcht aan de zuidzijde is in gebruik door een dassenclan van twee tot vijf dassen. De burcht werd in 2019 gebruikt door verschillende dassen: een volwassen mannetje, een volwassen vrouwtje, twee jongen (geboren in 2018/2019) en een derde volwassen das. Het is niet vastgesteld of deze jongen zijn geboren in de burcht in het plangebied. In 2020 zijn er geen jongen die dat jaar geboren zijn bij de burcht verschenen. Ook bleek uit het cameraval-onderzoek dat de burcht in het plangebied periodiek onbewoond was in 2020. In 2020 leefde een clan van minimaal drie volgroeide dassen in de

burcht. In 2021 zijn er twee volwassen dassen waargenomen bij de burcht. In 2022 is vastgesteld dat de burcht tijdens de gehele onderzoeksperiode (28 april tot 15 juni) bewoond werd door minimaal twee dassen. Het gaat steeds om volwassen dieren.

De dassenclan is soms maanden achtereen afwezig in het plangebied waaruit geconcludeerd kan worden dat de burcht onderdeel is van een netwerk aan burchten buiten het plangebied. Het is niet met zekerheid vastgesteld dat de burcht als kraamburcht wordt gebruikt (met dien verstande dat er jongen in de burcht ter wereld komen), maar in 2020 en 2021 heeft geen voorplanting in de burcht plaatsgevonden. Daarnaast wordt het plangebied gebruikt als foerageergebied en als wissels in westelijke en noordelijke richting.

Het beboste terrein dat direct rond de burcht ligt in het hoger gelegen bosgebied betreft essentieel foerageergebied. Verder is het foerageergebied in het lagere deel van het plangebied, ter plaatse van de grove dennenopstand, mogelijk ook essentieel foerageergebied. Het betreft geen foerageergebied van bijzonder hoge kwaliteit maar er wordt regelmatig door dassen gefoerageerd. De dassenclan van het plangebied heeft aan de westkant een groene corridor en een groot deel van Landgoed Beukbergen tot zijn beschikking als foerageergebied. Daarnaast is aan de noordkant Park Vliegbasis Soesterberg beschikbaar en ook het terrein van Camp New Amsterdam is bereikbaar en is geschikt foerageergebied voor de das. De toegankelijke foerageergebied in de omgeving van het plangebied zijn weergegeven in bijlage 5 van dit besluit. In hoeverre deze foerageergebieden in de omgeving van het plangebied daadwerkelijk gebruikt worden door de betreffende clan, is echter onduidelijk. Wij beoordelen het foerageergebied in het lage deel van het plangebied daarom als mogelijk essentieel foerageergebied.

Eekhoorn

In de grove dennen opstand in het lage deel van het plangebied zijn vier clusters met nesten van eekhoorn vastgesteld. Daarnaast is nog een losse nestplaats waargenomen in een boom in de zuidoostelijke hoek van het plangebied. In totaal zijn er elf nesten waargenomen, waardoor er aangenomen wordt dat er twee tot vier volwassen eekhoorns leven. In de periode met jongen kunnen dit er rond de tien zijn, uitgaande van twee nesten met twee adulten en drie jongen. De locaties van de nesten is weergegeven in bijlage 4 van dit besluit.

Hazelworm

Er zijn negen hazelwormen aangetroffen in het plangebied tijdens het veldonderzoek. Deze zijn voornamelijk aangetroffen in de centraal gelegen open zone. Daarnaast zijn enkele exemplaren aangetroffen langs bosranden aan de oostkant van het plangebied (zie bijlage 4 van dit besluit). Geschat wordt dat het plangebied plaats biedt aan 50 tot 200 hazelwormen. De (deel)populatie hazelwormen in het plangebied maakt deel uit van een grotere populatie hazelwormen die in de omgeving van het plangebied vrij algemeen voorkomt in de omliggende bosgebieden.

Levendbarende hagedis

In de open zone die het bosgebied van het plangebied in noord-zuid richting doorsnijdt zijn twee levendbarende hagedissen aangetroffen (zie bijlage 4). In het plangebied leeft naar verwachting een kleine deelpopulatie van 10 tot 20 exemplaren in de centrale open zone. De deelpopulatie levendbarende hagedissen in het plangebied maakt deel uit van een grotere populatie in de omgeving. Bij levendbarende hagedis kan ervan uitgegaan worden dat verblijfplaatsen, voortplantingsplaatsen en overwinteringsplaatsen zich in hetzelfde biotoop bevinden. In het plangebied kunnen dus zowel voortplantingsplaatsen, overwinteringsplaatsen en zomerverblijfplaatsen worden verwacht.

Ringslang

Aan de westkant van de open zone die het bosgebied van het plangebied in noord-zuid richting doorsnijdt is tijdens het veldonderzoek één ringslang aangetroffen (zie bijlage 4). Verwacht wordt dat in het plangebied enkele (1 tot 3) zwerfende exemplaren kunnen voorkomen. In het plangebied zijn geen geschikte voortplantingsplaatsen aanwezig zoals composthopen of bladhopen. Verwacht wordt dat het plangebied van beperkt belang is als jachtgebied voor ringslangen uit de omgeving. Daarnaast is ook niet uit te sluiten dat enkele ringslangen een overwinteringsplek hebben in het plangebied.

Kommavlinder

De kommvlinder is waargenomen in het plangebied (zie bijlage 4). Geschat wordt dat er tien tot twintig kommvlinders voorkomen, afhankelijk van de weersomstandigheden in het bepaalde jaar. De kommvlinders in Sortie 16 vormen een kleine deelpopulatie van de grote kernpopulatie op het aangrenzende Park Vliegbasis Soesterberg. Bloemrijke ruigtevegetaties in open delen van het plangebied hebben een functie als foerageergebied. Lokaal kan ei-afzet plaatsvinden op pollen fijn schapengras of zandstruisgras in de open delen van het plangebied zoals de zandige helling. In het plangebied is een relatief klein oppervlakte (circa 1 hectare) van dergelijk geschikt leefgebied van de kommvlinder aanwezig ten opzichte van de tientallen hectares geschikt habitat in Park Vliegbasis Soesterberg. Verwacht wordt dat het plangebied van relatief beperkt belang is voor de populatie kommvlinders in de omgeving.

Staat van instandhouding

Das

De landelijke staat van instandhouding van de das is gunstig (Kennisdocument Das, 2017). In het gebied tussen Hilversum, Utrecht, Zeist en Soest resteerde in 1983 een dassenpopulatie van minder dan een handvol dieren. Verstedelijking, een hoge mortaliteit als gevolg van verkeer en een vermoedelijk smalle genetische basis bemoeilijkten het herstel van deze lokale populatie. Het gebied is rijk aan vochtige graslanden waarin regenwormen goed gedijen. Gebrek aan voedsel leek herstel dus niet in de weg te hoeven staan. De beschikbaarheid van voldoende droge plekken voor het vestigen van een burcht wel. In reactie hierop ontstond een herstelplan gericht op de aanleg van veilige faunapassages, geleidende rasters en enkele kunstburchten en dassenterpen. De restpopulatie werd bovendien aangevuld met een vijftiental dassen. In de jaren daarna groeide de populatie gestaag. In 2021 waren er weer 137 hoofdburchten in het gebied. Overigens lijkt de populatie zich sinds een aantal jaren te stabiliseren.² Ook de lokale staat van instandhouding van das wordt op grond van de diverse bekende burchten in de omgeving van het plangebied als gunstig ingeschat. Aan alle zijden van het plangebied zijn dassenburchten bekend. Door de aanleg van allerlei faunavoorzieningen in het kader van Hart van de Heuvelrug (faunatunnels, ecoducten, rasters) kunnen de dassen zich gemakkelijk en veilig door het landschap bewegen. Hierdoor is sprake van een goede uitwisseling van genen en de sterfte als verkeersslachtoffers wordt verminderd. Dit heeft geresulteerd in een duidelijke en sterk toename van dassen op de Utrechtse Heuvelrug in de afgelopen decennia.

Eekhoorn

De landelijke staat van instandhouding van de eekhoorn is onbekend. Wel is er in de periode 1996 tot 2017 een afnemende trend waargenomen. Ook in de gesloten bossen van de Utrechtse Heuvelrug neemt de eekhoorn af met een schatting van een paartje per vijf tot tien hectare. Plaatsen in Utrecht waar de eekhoorn het nog goed doet zijn villawijken en landgoederen zoals bij Maarn met dichtheden tot een paar per halve hectare. In de driehoek De Bilt – Amersfoort-Soest komt de eekhoorn vrij algemeen voor. In de bosgebieden van de Utrechtse Heuvelrug is echter ook sprake van een negatieve trend. De lokale staat van instandhouding wordt ingeschat als ongunstig. Verwacht wordt dat de situatie voor de eekhoorn rond menselijke bebouwing gunstiger is dan midden in het bos (Van Norren, 2019). Dit houdt verband met afwezigheid van schuwe roofdieren zoals havik, maar ook met voederplanken en pindasnoeren in tuinen.

Hazelworm

De meerjarige trend van de hazelworm in Nederland neemt licht toe. De laatste tien jaar is de populatiegrootte stabiel (NEM, 2018). De aanwezigheid van de hazelworm is in de provincie Utrecht beperkt tot de Utrechtse Heuvelrug, de bosgebieden langs de flanken daarvan en de Gelderse Vallei. De lokale staat van instandhouding van de hazelworm in de omgeving van het plangebied is naar verwachting gunstig gezien de aantallen hazelwormen die in de omgeving zijn aangetroffen (Van den Bijtel, 2020). Dat heeft vermoedelijk ook te maken met het gerichte natuurbeheer in het park, waarbij nadrukkelijk aandacht aan reptielen wordt besteed.

Levendbarende hagedis

De landelijke staat van instandhouding van de levendbarende hagedis wordt als ongunstig tot slecht beoordeeld (Van Norren, 2019). De regionale staat van instandhouding van de levendbarende hagedis is relatief gunstig in het gebied Utrechtse Heuvelrug. Het verspreidingsgebied van de levendbarende hagedis in de provincie Utrecht omvat de gehele Utrechtse Heuvelrug. Binnen dit gebied komen de soorten in sterk wisselende dichtheden voor. In optimale habitats (open, structuurrijke bossen met een goed ontwikkelde kruid- en moslaag en/of een dikkere humuslaag, bosranden en structuurrijke heideterreinen) zijn dichtheden van enkele tientallen dieren per hectare vastgesteld; in marginale habitats (dichte, gesloten bossen met een matig ontwikkelde tot ontbrekende kruid- en moslaag en monotone heideterreinen) ontbreken ze of komen hooguit enkele dieren per hectare voor. De populatie in Park Vliegbasis Soesterberg laat in de periode 2010 tot 2017 een stijgende trend zien (Van den Bijtel, 2018). Dat heeft vermoedelijk te maken met het gerichte natuurbeheer in het park, waarbij nadrukkelijk aandacht aan reptielen wordt besteed. De lokale staat van instandhouding wordt daarom als gunstig beoordeeld.

Ringslang

De landelijke staat van instandhouding van ringslang wordt als gunstig beoordeeld (Van Norren, 2019). Volgens de verspreidingsgegevens van de NDFF ligt door de hele provincie Utrecht een metapopulatie van ringslangen. Vanwege de ruime verspreiding en ondersteuning voor kunstmatige broeihopen betreft dit een duurzame populatie. Op basis van aantallen waarnemingen in de omgeving Utrecht – Hilversum - Amersfoort van de afgelopen drie jaar (NDFF, 2021) wordt ingeschat dat ook de lokale staat van instandhouding gunstig is. Dat heeft vermoedelijk te maken met het gerichte natuurbeheer in het park, waarbij nadrukkelijk aandacht aan reptielen wordt besteed.

---

² Zoogdierverseniging, 8 december 2022 'Hoe gaat het met de das in Nederland?'

Kommavlinder

De landelijke staat van instandhouding van de soort is ongunstig. Het is een vrij zeldzame standvlinder die in de afgelopen eeuw sterk achteruit is gegaan in areaal en in aantal. Tot 1920 was het een algemene soort in Nederland. Door ontginning van zogenaamde woeste grond nam de omvang van het areaal gestaag af. Concrete bedreigingen zijn het dichtgroeien van schrale en open vegetaties en een tekort aan nectarbronnen. Sinds de jaren tachtig van de vorige eeuw is de soort verdwenen uit de Zuid-Hollandse en Zeeuwse duinen, de Gelderse Vallei, de Achterhoek, de Liemers en Limburg. In het dal van de Overijsselse Vecht, Twente, Drenthe, Noord-Brabant en Zuidoost-Friesland komt hij nog voor, maar daar is het aantal vliegplaatsen sterk afgenomen. De meeste populaties zijn nu nog aanwezig op de Veluwe, in de duinen tussen Wijk aan Zee en Bergen en op de Waddeneilanden. In Utrecht, Noord-Brabant, Overijssel en Drenthe bevinden zich geïsoleerd liggende populaties. In het nabijgelegen Park Vliegbasis Soesterberg komt de soort algemeen voor (Van den Bijtel, 2018). In het natuurbeheer van het park wordt specifiek gestuurd op habitats van de kommavlinder. De lokale staat van instandhouding van de kommavlinder wordt daarom als gunstig beoordeeld. Wel heeft de kommavlinder de laatste jaren te lijden gehad van droogte (Van den Bijtel, 2020).

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Das

Door de werkzaamheden kan er mogelijke verstoring van de burcht plaatsvinden. De fysieke burcht en de directe omgeving van de burcht blijft intact. Daarnaast zullen de vluchtpijpen in het noorden en zuidoosten van het plangebied verwijderd worden. Verder gaat er binnen het plangebied 3 hectare foerageergebied verloren en blijft er ca. 2,5 hectare foerageergebied beschikbaar, maar neemt de kwaliteit hiervan af door de vermindering van rust in het gebied. In de omgeving blijven de foerageergebieden bereikbaar voor de dassen, aangezien de looproutes functioneel blijven. Daarnaast kunnen de dassen verstoord worden door wandelaar en honden in de gebruiksfase.

Eekhoorn

Door het kappen van bomen gaan vaste rust- en voortplantingsplaatsen en foerageergebied van de eekhoorn verloren. In de toekomstige woonwijk blijven veel bomen en groenstructuren behouden die als uitwijkmogelijkheid voor de verloren rust- en voortplantingsplaatsen van eekhoorn kunnen dienen.

Hazelworm

Als gevolg van het uitvoeren van kapwerkzaamheden en grondwerk gaan vaste rust- en voortplantingsplaatsen en leefgebied van de hazelworm verloren. Verder worden hazelwormen gevangen en uitgezet in het groene hart in het plangebied. Daarnaast is het niet uit te sluiten dat er individuen van de hazelworm worden gedood. In de gebruiksfase van de woonwijk kunnen hazelwormen worden gedood of geschaad door verkeer in de woonwijk.

Levendbarende hagedis

Als gevolg van het uitvoeren van kapwerkzaamheden en grondwerk gaan vaste rust- en voortplantingsplaatsen en leefgebied van de levendbarende hagedis verloren. Verder worden levendbarende hagedissen gevangen en uitgezet in het groene hart in het plangebied. Daarnaast is het niet uit te sluiten dat er individuen van de levendbarende hagedis worden gedood. In de gebruiksfase van de woonwijk kunnen levendbarende hagedissen worden gedood of geschaad door verkeer in de woonwijk.

Ringslang

Als gevolg van het uitvoeren van kapwerkzaamheden en grondwerk gaat leefgebied van de ringslang verloren. Daarnaast is het niet uit te sluiten dat er individuen van de ringslang worden gedood. In de gebruiksfase van de woonwijk kunnen ringslangen worden gedood of geschaad door verkeer in de woonwijk.

Kommavlinder

Als gevolg van het uitvoeren van kapwerkzaamheden en grondwerk is het niet geheel uit te sluiten dat er individuen van de kommavlinder worden gedood of geschaad en kunnen voortplantingsplaatsen worden verwijderd.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. De maatregelen die door ons zijn goedgekeurd, zijn opgenomen in bijlage 6 en 7 van dit besluit.

Om te verzekeren dat de faunatunnel onder de N237 correct wordt aangelegd om goed te functioneren, moet een dassenskundige bepalen waar de faunatunnel het beste geplaatst kan worden en of er aanvullende rastering nodig is om te voorkomen dat dassen de weg over steken. Dit is geborgd in voorschrift 11 in bijlage 1 van dit besluit.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de das, de eekhoorn, de hazelworm, de levendbarende hagedis, de ringslang en de kommavlinder in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Das

Door de maatregelen zal de dassenburcht intact blijven en door de realisatie van corridors en de faunatunnel onder de N237 dat leidt naar nieuw ontsloten foerageergebied zullen de dassen genoeg foerageergebied tot hun beschikking hebben. Daarnaast blijven de foerageergebieden rondom het plangebied bereikbaar door de inrichting van ecologische corridors. Verder worden de dassenburcht en ecologische corridors ontoegankelijk gemaakt voor mensen en honden. Er wordt daarom geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Eekhoorn

Voor de eekhoorn geldt dat deze soort vermoedelijk zal profiteren van de inrichting van het gebied tot een groene woonwijk waarin voldoende nestbomen behouden blijven die als uitwijkmogelijkheid voor rust- en voortplantingsplaatsen van de eekhoorn kunnen dienen. Het foerageergebied in het plangebied wordt verbeterd door de aanplant van vruchtdragende bomen en struiken zoals zomereik en hazelaar in de groenstructuren van de woonwijk. Tegenwoordig worden de hoogste dichtheden eekhoorns op de Utrechtse Heuvelrug aangetroffen in groene woonwijken, in bossen die grenzen aan woonwijken en op verblijfsrecreatieterreinen.

Hazelworm, levendbarende hagedis en ringslang

Door het nemen van mitigerende maatregelen voorafgaand aan de werkzaamheden wordt het doden van deze soorten tot een minimum beperkt. Daarnaast is het ontwerp van de woonwijk en het beheer aangepast om voortplantingsplaatsen, overwinteringsplaatsen en zomerverblijfplaatsen te creëren. Door de maatregelen zullen de hazelworm, de levendbarende hagedis en de ringslang in een gunstige staat van instandhouding in het plangebied voortbestaan.

Kommavlinder

Door te behouden geschikt leefgebied van kommavlinder in het groene hart van de woonwijk uit te rasteren voorafgaand aan de bouwwerkzaamheden wordt zoveel mogelijk voorkomen dat individuen worden geschaad of dat waardplanten (voortplantingshabitat) verloren gaan. Door middel van beheersmaatregelen in de toekomstige woonwijk wordt er voor gezorgd dat de oppervlakte geschikt leefgebied van de kommavlinder in het plangebied toeneemt. Maatregelen die worden getroffen zijn het beheer van delen van het terrein als heischraal grasland met graspollen (schapengras, zwenkgrassen, buntgras of struisgras) voor ei-afzet. Ook wordt er door beheer van het groene hart in het plangebied voor gezorgd dat er in de omgeving van de voortplantingsplaatsen bloemrijke zones ontstaan met nectarbloemen zoals kruiskruiden, distels, koninginnenkruid, struikhei en watermunt. Hierdoor wordt verwacht dat de uitvoering van het plan op de lange termijn een positief effect heeft op de populatie kommavlinde in het plangebied.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2589111.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Ecogroen B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente Soest.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
  - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
  - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
  - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
  - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecoloog;
  - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecoloog zijn/worden begeleid;
  - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige³ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.
10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 7 van het activiteitenplan van 18 oktober 2021 en ook in de aanvullende gegevens van 24 november 2022 (zie bijlage 6 en bijlage 7) moeten worden opgevolgd.

³ Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

11. De faunatunnel onder de N237 moet geplaatst worden door een dassendeskundige om de functionaliteit te waarborgen. Deze deskundige moet ook beoordelen of aanvullende rastering nodig is om te verzekeren dat de dassen naar de faunatunnel geleid worden en voorkomen dat de dassen de weg proberen over te steken.

Na afloop van de werkzaamheden

12. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.

Bijlage 2: Locatie plangebied

(bron: "Activiteitenplan Woonwijk Sortie 16, Soesterberg" van 18 oktober 2021)

(bron: "Activiteitenplan Woonwijk Sortie 16, Soesterberg" van 18 oktober 2021)

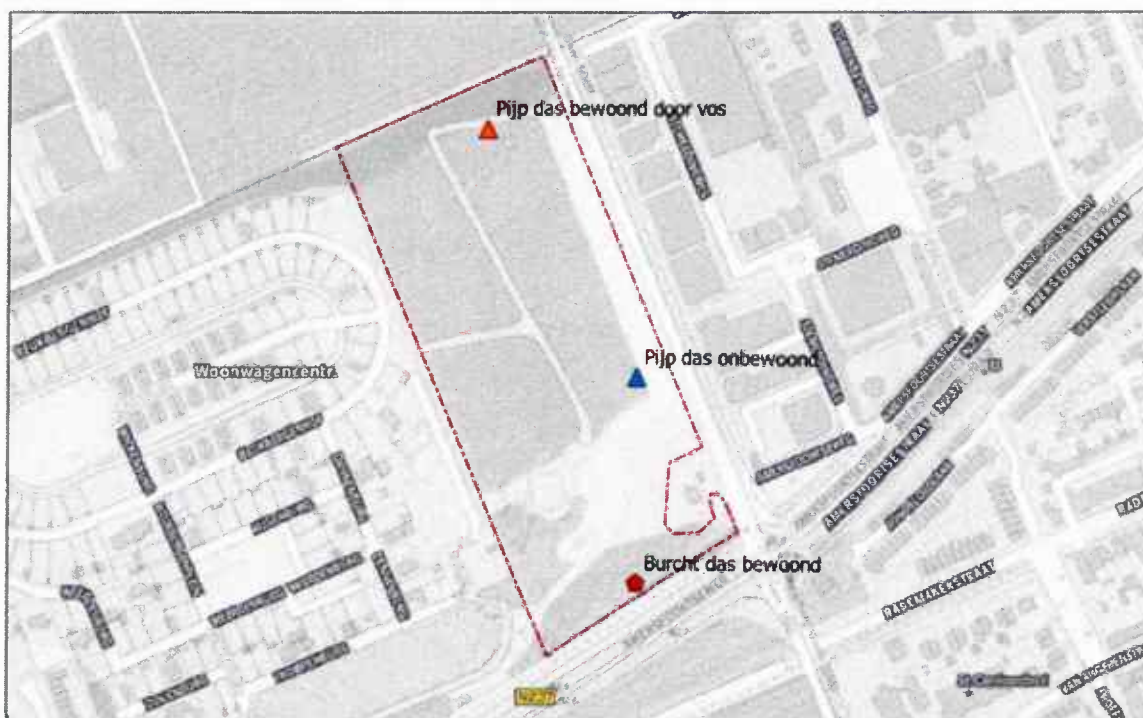
Bijlage 3: Ruimtelijk raamwerk

ruimtelijk raamwerk

	hoofdweg		bestaande gebouwen
	fietspad		bestaande bossen
	wandelpad		wateroppervlakte
	stroompad		overdekt parkeren

Bijlage 4: Locatie aangetroffen verblijfplaatsen en leefgebied

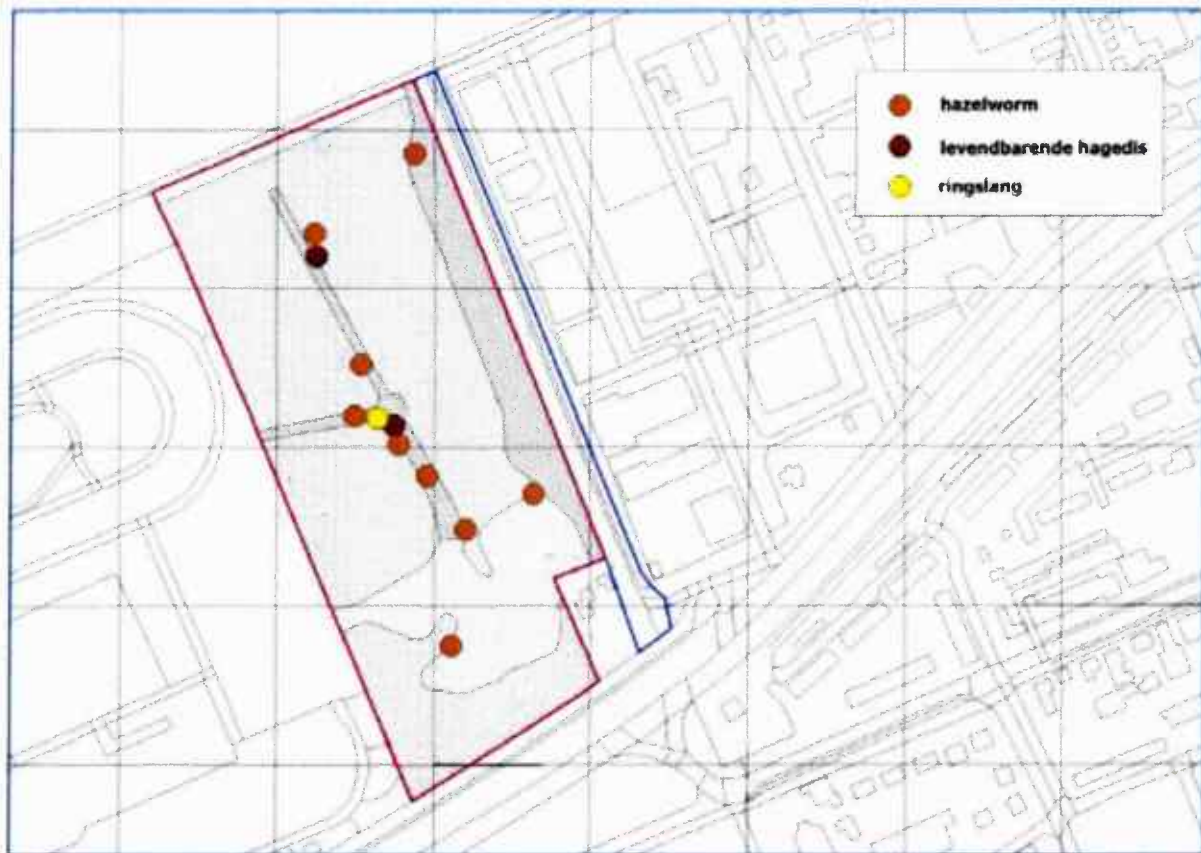
Figuur 4.1 Verblijfplaatsen van vos in het onderzoeksgebied. De burcht is aangeduid met rode vijfhoek. De pijpen met oranje en blauwe driehoek. Bron achtergrond: PDOK.

(bron: "Monitoringsrapportage 2021 Sortie 16 Soesterberg" van 16 mei 2022)

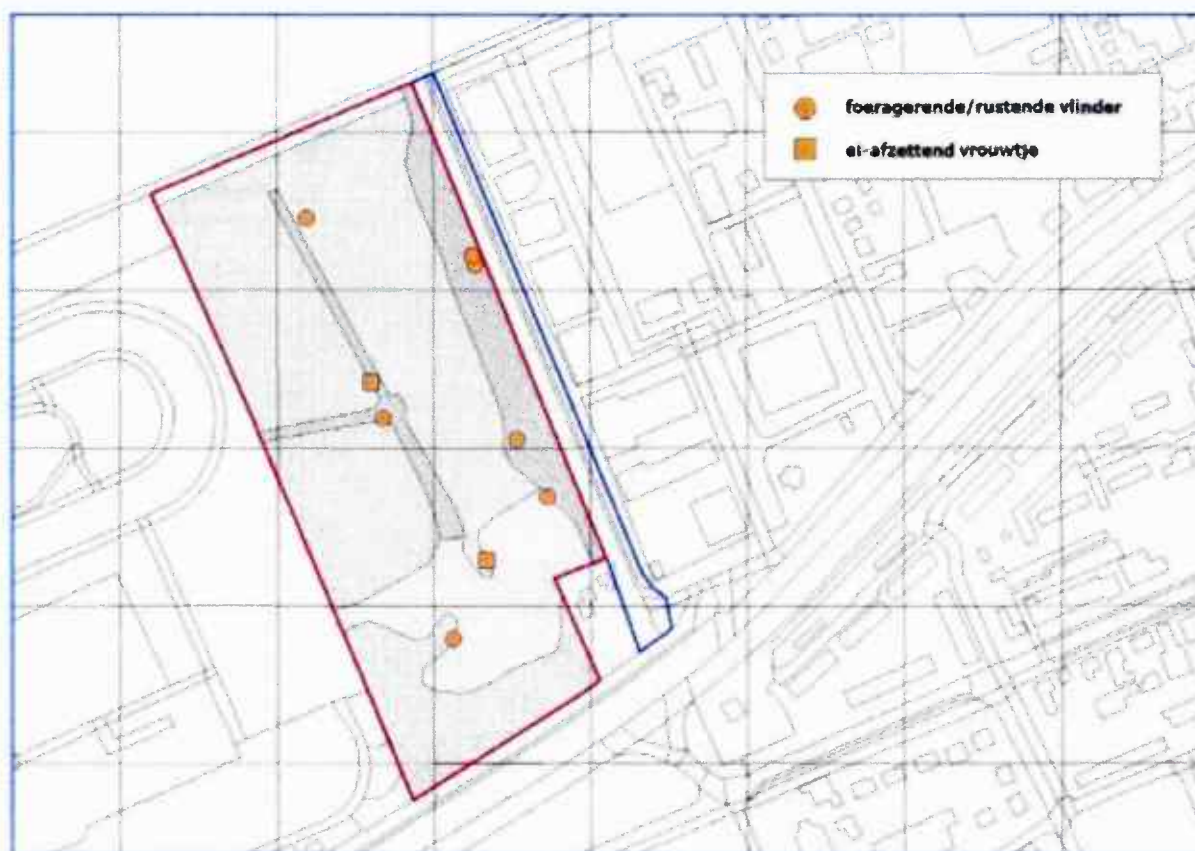

*Figuur 4.4. Waarnemingen uit 2019 van eekhoornnesten (rood-bruine stippen) in Sortie 16. Bron achtergrond: PDOK.
(bron: "Activiteitenplan Woonwijk Sortie 16, Soesterberg" van 18 oktober 2021)*

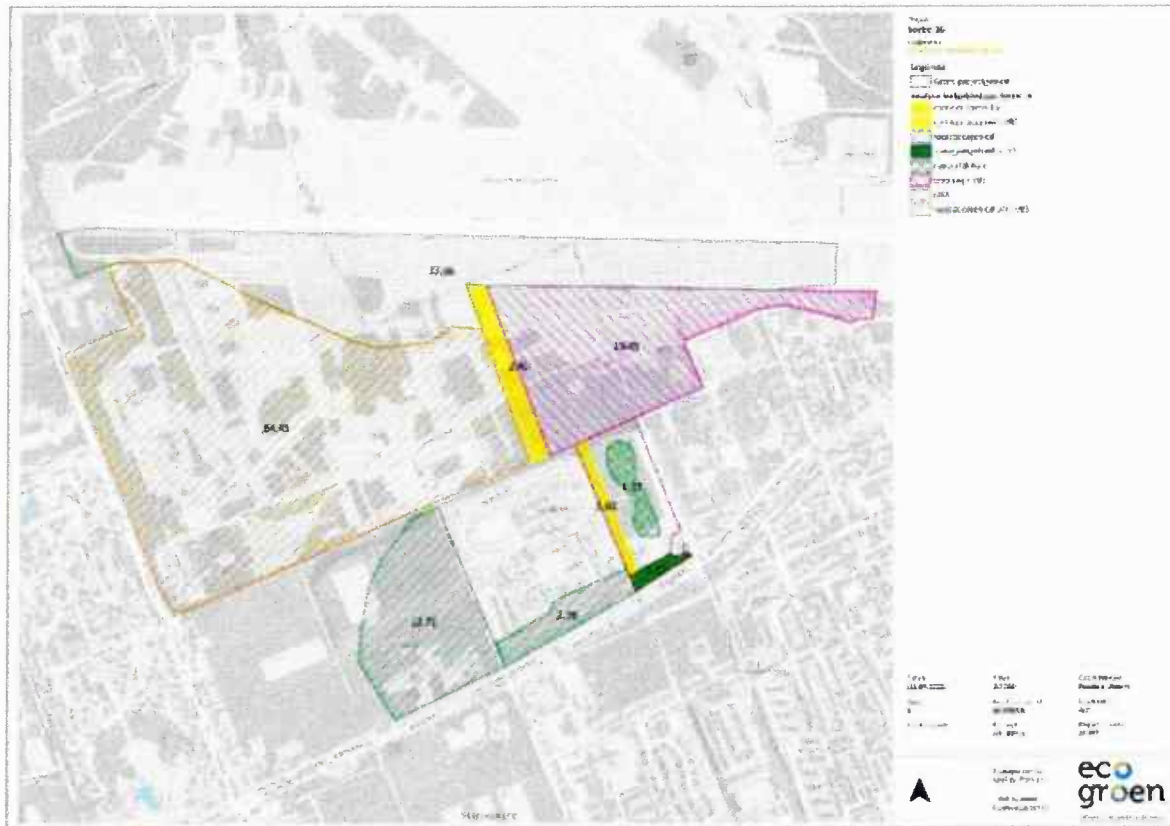
Figuur 4.5. Waarnemingslocaties van hazelworm,, Leventbarende hagedis en ringslang in Sortie 16. Bron: Van den Bijtel (2020).

(bron: "Activiteitenplan Woonwijk Sortie 16, Soesterberg" van 18 oktober 2021)

Figuur 4.6. Waarnemingslocaties uit 2018 van komma vlinder in Sortie 16. Bron: Van den Bijtel (2020).
(bron: "Activiteitenplan Woonwijk Sortie 16, Soesterberg" van 18 oktober 2021)

Bijlage 5: Toegankelijk foerageergebied das

Figuur 2: Foerageergebied dat toegankelijk is voor de Sortie-dassen en dat naar verwachting niet in gebruik is door andere dassenc clans.
(bron: "Beantwoording vragen ontheffingaanvraag Sortie 16, Soesterberg" van 15 juli 2022)

Bijlage 6: Voorgestelde maatregelen

7.1 Inleiding

Bij het ontwerp en de inrichting van Sortie 16 worden maatregelen getroffen voor de inpassing van functies die het gebied heeft voor beschermde soorten. De uitgangspunten hiervoor liggen vast in het Beeldkwaliteitsplan (BGSV, 2021), zie ook paragraaf 1.3.2. Beschermde soorten waar bij de inrichting van Sortie 16 rekening mee wordt gehouden zijn buizerd, vleermuizen, das, eekhoorn, hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en kommavlinder. Maatregelen ten behoeve van beschermde soorten die niet zijn opgenomen in de inrichtingsplannen van de woonwijk en dienen te worden uitgevoerd in de uitvoerings- en beheerfase van de plannen zijn beschreven in paragraaf 7.2. Tabel 7.1 op de volgende pagina geeft een samenvattend overzicht van de te treffen maatregelen per soort (groep).

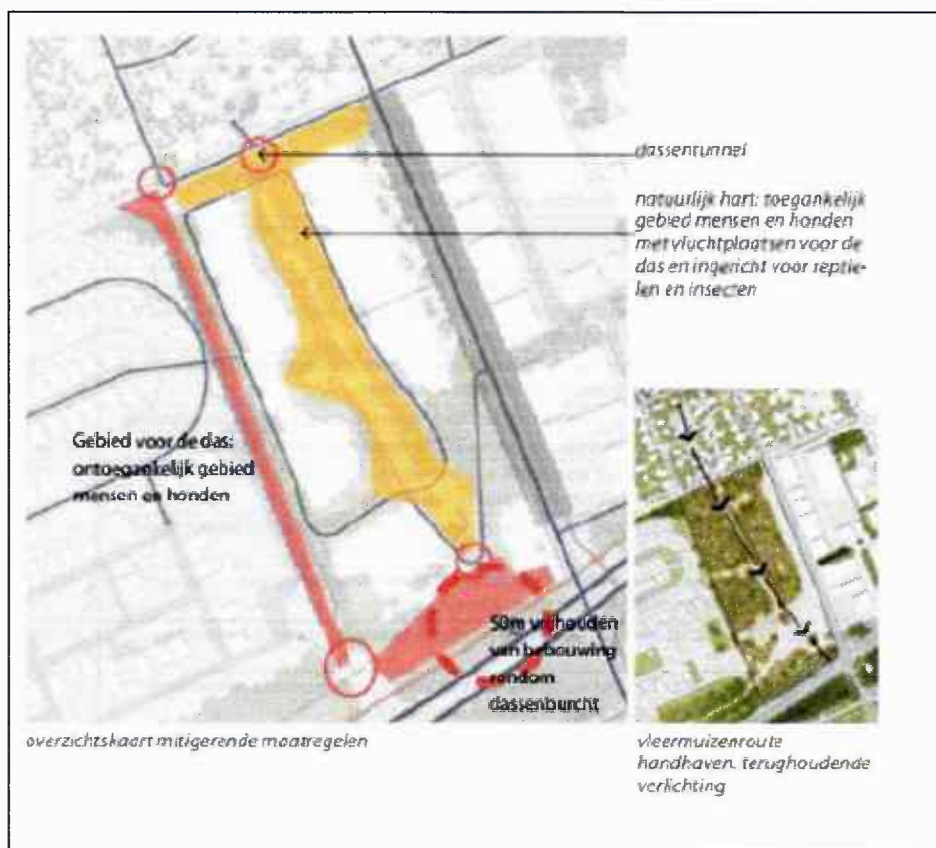
Tabel 7.1 Overzicht te treffen maatregelen per soort(groep) in het kader van de Wnb.

Soort	Beschermingsstatus Wnb	Maatregelen	Onthef- ting (ja / nee)
Broedvogels	Vogelrichtlijn	Ontwerp: behoud broedgelegenheid in groenstructuren woonwijk. Aanlegfase: werken buiten broedperiode.	Nee
Buizerd	Vogelrichtlijn, jaar rond beschermde nestplaats	Niet van toepassing, in 2021 geen nestplaats meer aangetroffen.	Nee
Vleermuizen (vlieg- route laatvlieger, gewone dwerg- vleermuis)	Habitatrichtlijn	Ontwerp: inpassen vliegroute in ontwerp woonwijk door behoud lijnelemen- ten (randen natuurlijk hart).	Nee
Das	Nationaal beschermd	Ontwerp: inpassen burcht en leefgebied direct rond burcht (zuidelijke bos- strook) in ontwerp, door rasters ontoegankelijk maken voor honden en mensen. Ontwerp: behouden ontsluitingen van omliggend foerageergebied door (mens- en hondenvrije) corridor en behoud onderdoorgangen rasters / aan- leg dassentunnels. Ontwerp: geschikt maken (en houden) groengebieden in woonwijk als foera- geergebied, aanbrengen schuilmogelijkheden. Aanlegfase: waarborgen migratieroutes, beperken verstoring door licht, ge- luid.	Ja
Eekhoorn	Nationaal beschermd	Ontwerp: behoud bomen die als rust- en voortplantingsplaats kunnen dien- en. Ontwerp: optimaliseren groengebieden in woonwijk als foerageergebied door juiste plantassortiment (o.a. hazelaar). Aanlegfase: uitvoeren kapwerk buiten perioden december t/m februari en mei-juni.	Ja
Ringslang	Nationaal beschermd	Ontwerp: aanbrengen reptielenwand & faunagoten langs infrastructuur. Ontwerp: behoud leefgebied in groenstructuren woonwijk, aanleg waterpar- tij met natuurvriendelijke oevers. Aanlegfase: plaatsen reptielenscherm, wegvangen reptielen binnen bouwlo- caties en verplaatsen naar geschikt leefgebied Beheerfase: uitvoeren soortgerichte beheermaatregelen (o.a. broeihopen).	Ja
Hazelworm	Nationaal beschermd	Ontwerp: aanbrengen reptielenwand & faunagoten langs infrastructuur. Ontwerp: behoud leefgebied in groenstructuren woonwijk, ontwikkelen zoomvegetaties langs bosranden natuurlijk hart. Aanlegfase: plaatsen reptielenscherm, wegvangen reptielen binnen bouwlo- caties en verplaatsen naar geschikt leefgebied. Beheerfase: uitvoeren soortgerichte beheermaatregelen (o.a. behoud struc- tuurrijke vegetatie dood houdt als dekking).	Ja
Levendbarende ha- gedis	Nationaal beschermd	Ontwerp: aanbrengen reptielenwand & faunagoten langs infrastructuur. Ontwerp: behoud leefgebied in groenstructuren woonwijk, ontwikkelen zoomvegetaties langs bosranden natuurlijk hart. Aanlegfase: plaatsen reptielenscherm, wegvangen reptielen binnen bouwlo- caties en verplaatsen naar geschikt leefgebied. Beheerfase: uitvoeren soortgerichte beheermaatregelen (o.a. behoud struc- tuurrijke vegetatie dood houdt als dekking).	Ja
Kommavlinder	Nationaal beschermd	Ontwerp: behoud leefgebied in groenstructuren woonwijk. Aanlegfase: uitrasteren natuurlijk hart woonwijk voorafgaand aan bouwacti- viteiten. Beheerfase: terreinbeheer gericht op heischraal grasland & bloemrijk gras- land.	Ja

Maatregelen ontwerp (beeldkwaliteitsplan) inpassingsmaatregelen voor beschermde soorten bij ontwerp, inrichting en beheer van Sortie 16 op grond van het beeldkwaliteitsplan omvatten:

1. Het behoud van het open terrein van het natuurlijk hart en de bosranden aan weerszijden van dit open terrein, zodat dit deel van het plangebied blijft functioneren als vliegroude voor laatvlieger, gewone dwergvleermuis en andere vleermuissoorten (zie figuur 7.1).
2. Het behoud van de zuidelijke bosstrook rondom de dassenburcht en het door middel van hekwerk toegankelijk maken van deze strook voor mensen en honden (zie figuur 7.1).
3. Het behoud van de mogelijkheden voor dassen om vanuit de burcht naar omringend foeraageer- en leefgebied (zie figuur 7.1) door:
  - Het inpassen van een voor mensen en honden afgesloten migratieroute langs de westkant van Sortie 16 richting Woonwijk en Park Vliegbasis Soesterberg, door aanleg van grondwallen, hekken en beplanting.
  - Het behoud van natuurlijk hart in het lage deel van Sortie 16 als foerageergebied met schuilplaats.
  - De aanleg van dassentunnels ter plaatse van barrières.

Figuur 7.1 Kaart met mingerende maatregelen ten gunste van vleermuizen, das, reptielen en kormoranen die bij het ontwerpen en de aanleg van de woonwijk worden geïmplementeerd. Bron: BG5W/2021.

4. Het behoud van het natuurlijk hart, het hoge gedeelte aan de Amersfoortseweg, de groene zone tussen Beukbergen en Sortie 16 als leefgebied voor reptielen, eekhoorns en komma-vlinder door het behoud van geschikt habitat en het treffen van soortgerichte beheermaatregelen:

- Behoud en inpassing van (toekomst)bomen in de woonwijk die als nestplaats voor eekhoorn kunnen dienen en aanplant van voedselbomen voor eekhoorn (zoals hazelaar) in de woonwijk.
- Behoud en ontwikkeling van overgangsvegetaties tussen bos en open terrein ('natuurlijk hart'), bestaande uit structuurrijke bosranden afgewisseld met open plekken ten behoeve van hazelworm en levendbarende hagedis.
- Het creëren van zandige plekken afgewisseld met structuurrijke, heischrale vegetatie in het natuurlijk hart ten behoeve van hazelworm en levendbarende hagedis.
- Het ontwikkelen van natte zones met poelen in het natuurlijk hart ten behoeve van o.a. ringslang.
- Het inpassen van houtstapels, stobben en boomstammen in de groenstructuren van de woonwijk als verblijfplaats van reptielen en kleine zoogdieren.
- Terreinbeheer gericht op het in stand houden van open plekken en ontwikkeling van structuurrijke heischrale vegetaties met vochtiger plekken als leefgebied van hazelworm en levendbarende hagedis.
- Terreinbeheer gericht op ontwikkeling van heischraal- en bloemrijk grasland als leefgebied van kommavinder.

7.2 Maatregelen aanlegfase

7.2.1 Algemeen

1. Er wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld, waarin alle vanuit de ontheffing te nemen maatregelen worden vastgelegd. Hierin worden ook maatregelen vanuit de wettelijke zorgplicht opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol is op de locatie aanwezig en onder alle betrokken partijen bekend. Werkzaamheden worden aantoonbaar conform dit protocol uitgevoerd. Als er aanvullende maatregelen uit de ontheffing naar voren komen, verwerken wij deze in het ecologisch werkprotocol.
2. Afwijking van het ecologisch werkprotocol is alleen mogelijk na overleg met de ecologisch toezichthouder.
3. De werkzaamheden worden begeleid door een gekwalificeerde ecologisch toezichthouder met kennis op het gebied van das, reptielen, kommavinder en (broed)vogels.
4. Door de ecologisch toezichthouder wordt een ecologisch logboek bijgehouden. Hierin worden maatregelen vastgelegd, bedoeld om schade aan beschermde soorten te voorkomen. Daarbij wordt omschreven welke soort betrokken was en welke maatregelen zijn genomen op welke datum en locatie. Op deze manier kan in geval van handhaving eenvoudig worden aangetoond dat er zorgvuldig gewerkt wordt.
5. Bij het onverwacht aantreffen van beschermde soorten worden de betreffende werkzaamheden gestaakt en wordt direct contact gezocht met de ecologisch toezichthouder (of uitvoerder). Vervolgens wordt in overleg bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.
6. Bij de uitvoering van het project wordt in de planning van werkzaamheden rekening gehouden met kwetsbare perioden van beschermde soorten. Dit is in de volgende paragrafen nader uitgewerkt.

7.2.2 Voorzorgsmaatregelen

7. Drie maanden voorafgaande aan de start van de werkzaamheden worden terreindelen die een functie behouden voor beschermde soorten uitgerasterd met een tijdelijk hekwerk om de voorkomen dat personeel en materieel deze zones betreden. De uit te rasteren gebieden zijn:
  - a. de zuidelijke groenstrook met de dassenburcht en hierop aansluitend: een corridor van ca 20 meter aan de westkant van het plangebied
  - b. het groene hart met leefgebied van kommavilinder, reptielen.Als raster wordt ursusgaas toegepast zodat kleine dieren dit kunnen passeren. Daarnaast wordt gezorgd voor onderdoorgangen in het raster rond de burcht zodat dassen dit kunnen passeren. Migratieroutes vanaf de dassenburcht naar foerageergebied ten noorden en ten westen van de burcht blijven behouden. Hierdoor blijft migratie naar foerageergebied in de omgeving mogelijk;
8. Voorafgaand aan de start van de werkzaamheden worden reptielenschermen rond de werklocaties in het plangebied geplaatst. Hiermee wordt voorkomen dat er reptielen binnen het werkgebied aanwezig zijn of reptielen het werkgebied tijdens de uitvoering van werkzaamheden betreden. Het scherm voldoet aan de eisen als beschreven in het Kennisdocument lewendbarende hagedis (Bijl2, 2017d): het bestaat bij voorkeur uit stevig plastic van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond. Om te voorkomen dat de dieren over dit plastic-schermbaan klimmen moet er gezorgd worden voor een naar buiten gerichte overstaande rand waardoor dit onmogelijk wordt. Het dient zodanig geplaatst en beheerd worden dat functie te allen tijde vervuld kan worden.
9. Eventueel aanwezige reptielen binnen het reptielenscherm worden in een periode gedurende 2 maanden voorafgaande aan de werkzaamheden weggevangen door een deskundige³ en verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving. Dit gebeurt in de actieve periode, buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van reptielen (periode augustus / september). Hiermee wordt voorkomen dat exemplaren worden geschaad tijdens het uitvoeren van de werkzaamheden.
10. Scherm en rasters worden gedurende de gehele periode van de uitvoering van werkzaamheden in stand gehouden.

7.2.3 Kapwerkzaamheden

11. Vellingswerkzaamheden worden op de werklocaties bij daglicht uitgevoerd in de periode oktober – februari; dit is buiten de kwetsbare voortplantingsperiode van eekhoorn (maart - sept) en buiten de broedperiode van de meeste vogelsoorten.
12. Voorafgaand aan het uitvoeren van werkzaamheden waarbij bomen worden geveld wordt de inventarisatie van nestbomen geactualiseerd om te voorkomen dat een nestboom in de winter- of voortplantingsperiode wordt gekapt.

---

³ Het bevoegd gezag verstaat onder een deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis moet te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt natuurwetgeving;
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NUN, IVN, EIS Nederland, FLORON, Sovon, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

13. Bij de vellingswerkzaamheden wordt geborgd dat de reptielschermen rond de werklocaties intact blijven.
14. De kap wordt zodanig uitgevoerd dat de bosranden die functioneren als vliegroute voor laatvlieger en waardevolle bomen buiten de te bebouwen locaties behouden blijven.

7.2.4 Bouwrijp maken

15. Om verstoring van dassen zo veel mogelijk te voorkomen worden de werkzaamheden overdag uitgevoerd. Er wordt tussen zonsondergang (of na 19:00 uur) en zonsopkomst niet gewerkt.
16. Het bouwrijp maken vindt plaats vanaf augustus na het broedseizoen, in de actieve periode van reptielen maar buiten de voorplantingsperiode.
17. Voorafgaand aan het bouwrijp maken wordt het terrein nogmaals geïnspecteerd op de aanwezigheid van reptielen en worden eventueel nog aanwezige exemplaren verplaatst naar geschikt leefgebied in de omgeving.
18. Het verwijderen van stobben en grondwerk kan pas worden uitgevoerd na vrijgave van het terrein door de ecologisch toezichthouder.
19. Werkzaamheden die in de directe omgeving van de dassenburcht plaatsvinden, duren zo kort mogelijk en worden uitgevoerd met zo min mogelijk licht, geluid en trillingen.
20. Tijdens de uitvoering van werkzaamheden worden de bouwverlichting en generatoren 's avonds en 's nachts uitgeschakeld.
21. Er wordt geen bronbemaling toegepast die dag en nacht moet draaien.
22. Bij het funderen van de woningen worden geluids- en trillingsarme technieken toegepast.

7.2.5 Nieuwbouw

23. Om verstoring van dassen zo veel mogelijk te voorkomen worden de bouwwerkzaamheden overdag uitgevoerd. Er wordt tussen zonsondergang (of na 19:00 uur) en zonsopkomst niet gewerkt.
24. Noodzakelijke bouwverlichting wordt gericht op het werkterrein en geeft zo min mogelijk uitstraling op de dassencorridor of de vliegroute van vleermuizen in het groen hart.
25. Bouwverlichting wordt 's avonds en 's nachts uitgeschakeld.
26. Bij de aanleg van de woonwijk wordt de toe te passen verlichting zodanig aangelegd dat er geen verstoring van pendelende of foeragerende vleermuizen optreedt. De uitgangspunten hiervoor zijn vastgelegd in het beeldkwaliteitsplan (BGSV, 2021).
27. In de nieuwbouw worden maatregelen voor vleermuizen en kommavliender geïntegreerd conform de uitgangspunten van het beeldkwaliteitsplan (bijlage 1)

7.2.6 Herinrichting terrein

28. Bij de inrichting van de buitenruimte worden maatregelen voor vleermuizen (vliegroute), das, eekhoorn reptielen kommavliender getroffen conform de uitgangspunten van het beeldkwaliteitsplan.
29. Voor het herinrichten van de buitenruimte na de nieuwbouw wordt een maatwerk Ecologisch Werkprotocol opgesteld waarin rekening wordt gehouden met de aanwezige beschermde soorten en natuurwaarden.

7.2.7 Terreinbeheer

30. Beheermaatregelen reptielen: om habitat geschikt te houden voor reptielen en kommavliender dient een beheerplan specifiek voor deze soorten te worden opgesteld. Specifieke uit te voeren beheermaatregelen zijn:

- a. Het in stand houden van open zandige plekken in het natuurlijk hart ten behoeve van reptielen door in de periode medio augustus – eind september (buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode) lokaal de bovenlaag af te pluggen.
- b. Maai-beheer van open gebiedsdelen gericht op behoud of ontwikkeling van heischrale vegetaties, door in de periode medio augustus – eind september (buiten de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode) vegetatie te maaien en af te voeren.
- c. Het niet verrijken van de bodem met meststoffen.

7.3 Locatie maatregelen

De af te rasteren gebieden zijn weergegeven in figuur 7.3. De exacte locaties van maatregelen zoals reptielschermen rond bouwblokken worden voorafgaand aan de uitvoering van werkzaamheden in overleg met een ecoloog bepaald. De locaties worden opgenomen in het ecologisch werkprotocol. De locatie van de beheermaatregelen worden vastgelegd in het beheerplan van de woonwijk.

Figuur 7.3. Locatie te plaatsen raster rand dassenburcht en corridor (groene stippellijn) en locatie te plaatsen reptielscherm (gele stippellijn). Bron achtergrond: PDOK.

7.4 Doel maatregelen

Het doel van de maatregelen is om zorgvuldig te handelen en de functionaliteit van het leefgebied van vleermuizen, das, hazelworm, levendbarende hagedis, ringslang en kommavliender te waarborgen.

7.5 Effectiviteit maatregelen

De beschreven werkwijze wordt effectief geacht omdat ze zo veel mogelijk volgens kennisdocumenten van BU12 of op grond van kennisbronnen bij gespecialiseerde organisaties zoals RAVON en de Vlinderstichting worden uitgevoerd. Daarnaast wordt de expertise van soortendeskundigen van Ecogroen benut.

(bron: "Activiteitenplan Woonwijk Sortie 16, Soesterberg" van 18 oktober 2021)

Bijlage 7: Aanvullende voorgestelde maatregelen

advies & ingenieursbureau

memo

Effectbeoordeling

Bij het beoordelen van effecten op de das wordt onderscheid gemaakt in activiteiten die vooral op de verblijfplaatsen (burcht en vluchtpijp) effect zullen hebben en activiteiten die vooral op foerageergebied en looproutes effect zullen hebben.

Effecten op vluchtpijp das

De vluchtpijp in het zuidoostelijk deel van Sortie 16 gaat verloren. Hiervoor is een ontheffing van de Wet Natuurbescherming noodzakelijk. Daarnaast moeten er voorzieningen worden getroffen om het verlies van de vluchtpijp te mitigeren.

Een vluchtpijp wordt door dassen snel gegraven. Soms worden ze binnen een nacht al voltooid (mededeling Jaap Mulder/Bureau Mulder Natuurlijk). Toch worden er (ter vervanging van de vluchtpijp die in het zuidoostelijk deel van Sortie 16 verloren gaat) vier nieuwe kunstmatige vluchtpijpen (betonbuizen) aangebracht. Als de dassen behoefte hebben aan meer vluchtpijpen en/of vluchtpijpen op andere locaties, dan zullen ze die zelf gemakkelijk kunnen realiseren.

De precieze inrichting van het plangebied is nog niet bekend. We kunnen zodoende geen exacte locaties voor de nieuwe vluchtpijpen verstrekken. Wel weten we dat er een dassencorridor vanaf de Sortie-dassenburcht richting toekomstige Woonwijk Vliegbasis en Park Vliegbasis wordt gerealiseerd. In deze uitgerasterde corridor worden op regelmatige afstand twee beton- of gresbuizen ingegraven in de groene bosrand die wordt aangebracht tussen woonwagencentrum en het plangebied (indicatief aangegeven in figuur 3). De ene zijde loopt dood in de wal, de andere is open en komt in de corridor uit. De maatvoering van de buis is: binnendiameter 30 centimeter en lengte 2 meter.

memo

Figuur 3 Voorstel met integrale oplossing van kunstmatige vluchtpijpen (blauwe symbolen) aan te brengen in Sortie 16. Bron ondergrond: PDOK.

Ook in het Natuurlijk hart, het groene gebied dat in het centrum van Sortie 16 wordt gerealiseerd, worden twee van deze vluchtpijpen op soortgelijke wijze aangebracht in taluds (indicatief aangegeven in figuur 3). Ook hier geldt dat dassen gemakkelijk zelf extra vluchtpijpen kunnen maken als ze daar behoefte aan hebben.

Effecten op dassenburcht

Bij het voorgenomen initiatief blijven de fysieke dassenburcht en de directe omgeving (straal tenminste 50 meter) daarvan intact. In het ontwerp van de woonwijk Sortie 16 blijft de hoger gelegen groenstrook aan de zuidkant van Sortie 16 waarin zich de dassenburcht bevindt, behouden (zie figuur 3). Dit geldt ook voor de burcht zelf en de grondwal die tussen de burcht en de provinciale weg ligt.

Om toegang te realiseren naar nieuw foerageergebied aan de zuidzijde van de N237 wordt een faunatunnel aangebracht. Als deze faunatunnel vlakbij de burcht wordt aangelegd, zouden de aanlegwerkzaamheden ernstige verstoring van de burcht kunnen veroorzaken. De ingang van de tunnel zal circa 75 meter van de burcht worden aangelegd zodat er geen verstoring optreedt als gevolg van de aanlegwerkzaamheden.

In de Wet Natuurbescherming is enige verstoring van dassen of een dassenburcht niet verboden. Wanneer een dassenburcht echter zo ernstig verstoord wordt, dat de dassen deze verlaten, is deze niet langer functioneel en geldt dat ook als een overtreding van artikel 3.10. Dassen worden vooral dichtbij de burcht snel verontrust door sterk wisselende geuren, lichtpatronen, geluiden of trillingen die samenhangen met menselijke aanwezigheid. Ze kunnen echter goed wennen aan zulke prikkels, vooral als die verder van de burcht verwijderd plaatsvinden en als die prikkels niet sterk variëren in aard of sterkte (BU12, 2017b).

memo

In de aanlegfase van de woonwijk kunnen activiteiten die overdag (tussen zonsopgang en zonsondergang) plaatsvinden als dat binnen 50 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de dassenburcht zou zijn, zodoende een verstoring effect hebben. Activiteiten tussen zonsondergang (of later dan 19.00 uur als de zon later onder gaat) en zonsopgang die binnen 200 meter van de meest nabijgelegen toegang tot de dassenburcht plaatsvinden kunnen ook een verstoring effect hebben. Als deze verstoring leidt tot het verlaten van de burcht, wordt daarmee Wvba-artikel 3.10 lid b overtreden.

De dichtstbijzijnde bouwactiviteiten vinden echter overdag plaats op een afstand van tenminste 50 meter van de burcht, zie figuur 4. Hierdoor wordt de burcht tijdens de aanlegfase niet dusdanig verstoord dat sprake is van verlies aan functionaliteit van de burchtlocatie. Het verlaten raken van de burcht zal niet aan de orde zijn.

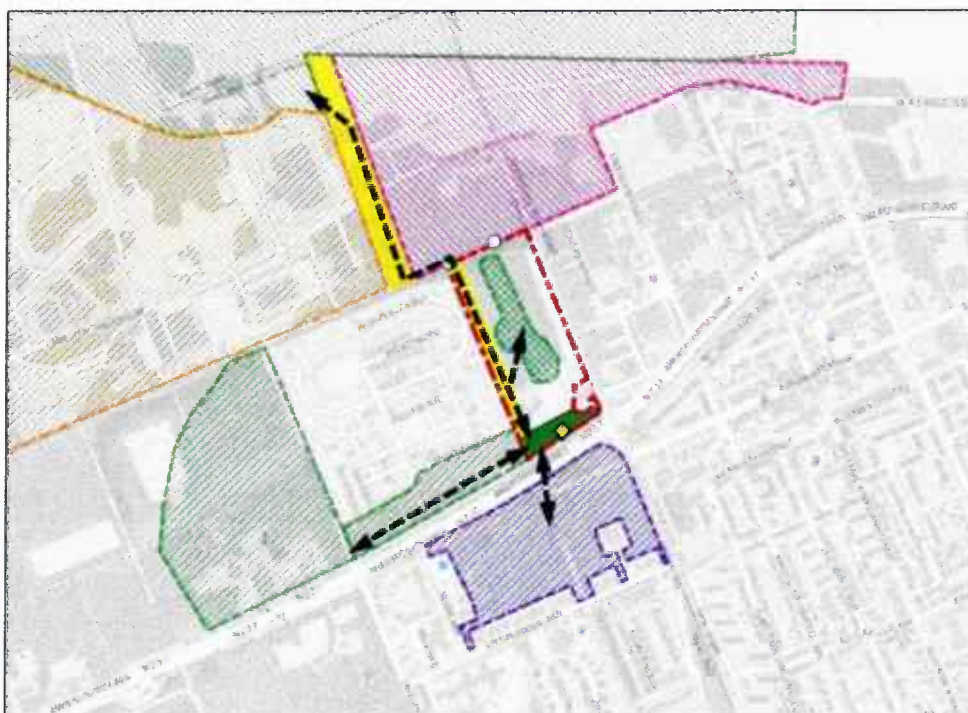

Figuur 4 Afstand bouwlocatie tot burcht. Bestaand achtergrond: Geelakwintseisplan Serie 16 (BGSN)

memo

In de gebruiksfase kunnen dassen tijdens het foerageren en verplaatsen gewaar lopen door lopende honden. Hierdoor kan een burchtlocatie en/of een looproute/foerageergebied minder geschikt of ongeschikt raken. Daarom wordt het boscentraal rondom de burcht uitgerasterd. Wandelaars en honden kunnen hierdoor het bos niet betreden. Er lopen ook geen wandelpaden langs. De foerageergebieden van de dassenfamilie blijven bereikbaar doordat (zie ook figuur 5):

1. de bosstrook ten zuiden van het woonwagencentrum bereikbaar blijft. Dit garandeert toegang tot dit foerageergebied en westwaartse doortocht naar landgoed Beukbergen.
2. een uitgerasterde loopstrook (corridor) richting de vliegbasis zorgt voor veilige doortocht en foerageergebied rondom de landingsbanen (noordwaarts).
3. een faunatunnel onder de N237 leidt naar nieuw omsloten foerageergebied ten zuiden van de weg.

Figuur 5 Toekomstige aansluiting (zwarte pijlen) van foerageergebied voor dassen rond de burcht van Sinter 26 (gale spij). Bron: ontwerpnoord, PDOK. Waar verwachting komen er in CNA (roze vlak) nog extra aansluitingen bij als gevolg van de herinrichting en natuurontwikkeling.

Als de doortocht naar de vliegbasis fysiek geblokkeerd zou worden of door onveilige zones worden afgesloten, dan zou de burchtlocatie afgesneden worden van de essentiële foerageergebieden op de vliegbasis. Door de te treffen maatregelen wordt echter bereikt dat het essentiële foerageergebied toegankelijk blijft. Ook blijft de locatie van de burcht een logische locatie, omdat deze blijvend als een schakel in looproutes tussen beide foerageergebieden in ligt.

memo

Doordat de burchtlocatie niet wezenlijk verstoord wordt en looproutes naar essentiële foerageergebieden behouden blijven, wordt de functionaliteit van de burcht gehandhaafd. Van overtreding van verbodsbepalingen uit de Wnb ten aanzien van de das is zodoende geen sprake. Door een uitbreiding van het foeragegebied naar het zuiden (via een aan te leggen faunatumnel, conform figuur 2) wordt de ligging van deze burcht zelfs centraler dan nu, waardoor deze aan functionaliteit kan winnen.

memo

Effecten op foerageergebied

Door de bouw van woningen en infrastructuur ter plaatse van het huidige grove dennenbos in Sortie 16 gaat binnen het plangebied ongeveer 3 hectare foerageergebied van das verloren. Het groen dat gehandhaafd wordt binnen het plangebied (in totaal circa 1,5 hectare) blijft geschikt als foerageergebied maar de kwaliteit hiervan neemt naar verwachting licht af door de impact van menselijke activiteit in de woonwijk.

Er blijven grote gebieden binnen bereik van de dassen, aangezien de looproutes functioneel blijven. Daar wordt door het inrichten van rustige en veilige corridors voor gezorgd. Om ervoor te zorgen dat het leefgebied (en het beschikbare foerageergebied) per saldo niet kleiner wordt, zal een faunatuunnel worden aangebracht onder de N237. Die maakt het bosgebied en parklandschap ten zuiden van de N237 toegankelijk voor de Sortie-dassen, zonder dat er risico op aanrijding ontstaat. Hierdoor wordt circa 8,5 hectare leefgebied toegevoegd aan het leefgebied, dat vlakbij de burcht gelegen is. De afstand naar de overzijde van de N237 bedraagt slechts 50 meter.

Het betreft geschikt foerageergebied in de vorm van loof- en gemengd bosgebied, waar circa 100 jaar bos aanwezig is. Er vallen drie zones te onderscheiden:

1. In de oosthoek (circa 3 hectare, tegen Spoesterberg) is het opgaande beukenbos vrij vlak en open met hier en daar zomen met ondergroei. Het is geschikt foerageergebied, maar kent op de vroege avonden verstoring door uitloop van mensen (en honden). Langs het pad met de naam Keerkring is straatverlichting (vlakstralers) aanwezig. Dit deel is met name in de rustige delen van de nacht geschikt foerageergebied. Er ligt ook een gazon rondom een appartementencomplex dat optimaal foerageergebied betreft. Qua foerageerhabitat is de kwaliteit vergelijkbaar met Sortie 16, maar door verstoring kan het potentieel niet geheel worden benut. Voor een impressie, zie figuur 6.

Figuur 6: Pad met de naam Keerkring: open loofbos met plaatselijk ondergroei

memo

2. De westhelft (circa 4 hectare, ten westen van het pad met de naam Keerkring) betreft opgaand gemengd bos met relatief een dichte ondergroef van jonge opslag en struiken. Het is er erg rustig, verlichting ontbreekt, er is veel dekking en een gevarieerde vegetatie die zorgt dat het geschikt foerageerhabitat vormt. De kwaliteit als foerageerhabitat is door de oudere bosbodem, de dekking en gevarieerde vegetatie hoger dan in Sortie 16. Een foto van het bos is opgenomen als figuur 7.

Figuur 7 Structuurrijk gemengd bos, gezien vanaf de Keerkring

memo

3. In het 1,5 hectare grote vlak tussen de N237 en het fietspad liggen bovendien brede grasbermen. De kwaliteit als foerageerhabitat is door de oudere bosbodem, brede grasstroken, dekking en gewaardeerde vegetatie hoger dan in Sorte 16. Een foto is opgenomen als figuur 8.

Figuur 8: Zone tussen fietspad en N237 met brede grasstroken

Door de toevoeging van deze gebieden wordt het foerageergebied ruimschoots vergroot, zelfs ten opzichte van de huidige situatie. Van verlies aan foerageermogelijkheden is zodoende geen sprake. Ook blijft de locatie van de burcht een logische locatie, omdat deze blijvend op een knooppunt van looproutes tussen drie foerageergebieden (park vliegbasis, landgoed Beukbergen en het gebied ten zuiden van de N237) in ligt.

memo

Overzicht mitigerende maatregelen voor das

Tabel 1 Overzicht te treffen maatregelen per soort(groep) in het kader van de Wnb.

Soort	Beschermingsstatus Wnb	Maatregelen	Ontheffing (ja / nee)
Das	Nationaal beschermd	Inpassen bunde en leefgebied direct rond bunde (zuidelijk bosstrook) in ontwerp, door rasters onbegankelijk maken voor honden en mensen.	Ja, voor verlies vluchtpijp
		Behouden ontplantingen van omliggend foerageergebied door (mens- en hondenrijke) corridor en behoud onderdoorgangen rasters/ aanleg dassen-tunnels.	
		Geslacht maken (en houden) groengebieden in woonwijk als foerageergebied, aanbrengen schuilmogelijkheden en vier vluchtpijpen.	
		Aanleggen faunatunnel onder N237 maar nieuw te ontsluiten foerageergebied ten zuiden van de N237 (8,5 hectare)	
		Waarborgen migratieroutes tijdens aanleg, beperken verstoring door licht, geluid.	

(bron: "Beantwoording vragen ontheffingsaanvraag Sortie 16, Soesterberg" van 24 november 2022)